

POROČILA

OSMO POSVETOVANJE ETNOLOGOV JUGOSLAVIJE V SPLITU

Marija Makarovič

Kot vsako leto od 1958 sem, je bilo tudi letos posvetovanje jugoslovanskih etnologov, in sicer v Splitu od 14. do 17. oktobra. Posvetovanje je bilo posvečeno sedemdesetletnici življenja in znanstvenega delovanja Milovana Gavazzija, profesorja etnologije na filozofski fakulteti v Zagrebu. Posvetovanje je organiziralo tudi to pot Etnološko društvo Jugoslavije s sodelovanjem Etnografskega muzeja v Splitu.

Posvetovanje je trajalo tri dni, četrti dan je bila ekskurzija.

Ker je bilo posvetovanje posvečeno profesorju Milovanu Gavazziju, so takoj po svečani otvoritvi osmega posvetovanja predstavniki raznih ustanov prebrali referate, v katerih so spregovorili o življenju, delu in pomenu Gavazzijevega znanstvenega delovanja. To so bili prof. dr. Vilko Novak, predstojnik stolice za etnologijo na filozofski fakulteti v Ljubljani, Djurdica Palošija, univerzitetni asistent v Zagrebu, dr. Jelka Ribarić-Radauš, direktorica Etnografskega muzeja v Zagrebu in Rajko Nikolić, direktor Vojvodjanskega muzeja v Novem Sadu.

Še isti dan in v naslednjih dneh so se zvrstili naslednji referati: Žarka Mladineo: Split gledan kroz prizmu etnologa; v njem je referentka opozorila na nekatere etnološke značilnosti tega območja, ki so se ohranile še iz prejšnjih stoletij v današnji čas. — Ksenija Vinski-Gasparini: Osvrt na problem kontinuiteta i arheološke baštine pri formiranju materialne kulture Slavena na području Jugoslavije. Predavateljica je že na začetku poudarila, da je povsem očitno prehajanje nekaterih kulturnih elementov iz enega obdobja v drugo in izpričevanje nepretrganega razvoja nekaterih elementov materialne kulture kot tudi etnične kontinuitete v okviru določenega območja kljub nekaterim spremembam. Nato je analizirala sledove rimske civilizacije, ki je močno vplivala na Slovane v naših krajih, posegla z istim namenom v prazgodovino, v čas preseljevanja južnih Slovanov, končno pa je spregovorila o vprašanju etnične kontinuitete v 6. in 7. stoletju avtohtonega romaniziranega in romanskega prebivalstva. — Profesor Milovan Gavazzi je v zelo izčrpnem predavanju Kultura južnih Slavena u doba dolaska na jugoistok Evrope navedel najvažnejše elemente materialne, duhovne in socialne kulture, ki jih lahko na osnovi najrazličnejših, predvsem lingvističnih pomagal, predvidevamo v kulturi južnih Slovanov, in to v času, ko so iz pradomovine prišli na Balkan in v druge kraje jugovzhodne Evrope. — Prof. Milenko S. Filipovič je v referatu Orientalna komponenta u narodnoj kulturi južnih Slavena na

številnih primerih dokazal, da hranijo jeziki oziroma dialekti južnih Slovanov, predvsem balkanskih, številne besede vzhodnjaškega izvira (turške, perzijske in arabske); to priča o živi povezavi med omenjenimi narodi v preteklosti. Poleg tega pa opazamo, kot je nadalje ugotavljal predavatelj, v kulturi južnih Slovanov še številne elemente orientalne kulture, to je turške in iranske, ki so jih naši predniki sprejeli od njih že v zakarpatski domovini. — V referatu Topografska imena kao uspomena na ranije narode balkanskog poluostrva je prof. Mirko Barjaktarović na številnih primerih dokazal, da tudi topografska imena različnega izvira izpričujejo po svoji strani razne vplive in dogajanja na balkanskem polotoku.

O pitanju tatauiranja kod prahistorijskog stanovništva jednog dijela Balkana je spregovoril Mario Petrić in skušal dokazati, da je običaj tatauiranja, ki je bil znan pri neolitskih skupinah, zelo verjetno vplival na tatauiranje pri ilirsko-traških plemenih. — Predavatelj dr. Slobodan Zečević pa je pokazal na številnih primerih, da so imeli predniki današnjih evropskih narodov zelo razvit kult kače. Sledovi kulta kače v kasnejši hišni tradiciji kažejo, da je bil ta kult v času, ko se je začela slovanska religija razvijati k višjim oblikam, še zelo močan in se je, kot pričajo nekateri sledovi, še nadalje ohranjal. — V daljšem referatu Tragovi ritualnog oranja u tradiciji nekih južnoslavenskih područja je navedla Marija Ižgum nekaj zanimivih domnev v zvezi z obravnavano temo. — Andrija Stojanović pa je spregovoril O pojavi održanja suvremenih obiteljskih zadruga. Ciklus predavanj na temo o slovanski kulturni dediščini je zaključil Vitomir Belaj z referatom Kulturna mijena u strajnosti stare slavenske baštine na jednom konkretnom primjeru. V njem je opisal zanimivo varianto ženskega rokavca iz severozapadnega Hrvatskega Zagorja (okolica Bednja in Lepoglave) in zaključil, da je povsem očitno, kako je staroslovanski oblačilni predmet sčasoma obogatil svoj okras in s tem v zvezi tudi menjal nekatere osnovne značilnosti, vendar pa je kljub temu ohranil nekatere osnovne značilnosti, ki govore o njegovem izviru iz slovanske domovine.

Referatom, ki so govorili o naši kulturni dediščini, so sledila predavanja Gavazzijevih učencev; ta so obravnavala naslednje teme: Djurdjica Palošija: Opanak vrste prepletaša u Panonskom dijelu područja Južnih Slavena, Jelka Radauš-Ribarić: Pređenje bez preslice, Aleksandra Muraj: Tkalačka rešetka, Jasna Andrić-Matijević: Neka pitanja rasporeda i podrijetla koničnih preslica u odnosu na preslice drugih tipova in Vlasta Domačinović: O škrinjama od tesanog drveta. V svojih referatih so avtorice kar najbolj nadrobno, z veliko množino primerjalnega gradiva obdelale imenovane teme in z obravnavanjem dokazale, da sledijo v glavnem šoli svojega učitelja.

V zaključnem referatu je spregovoril dr. Jovan Vukmanović o Jovanu Cvijiću in pomenu njegovega dela, nato je sledilo poročilo izvršnega odbora, poročilo nadzornega odbora, komisije za etnološki atlas in komisije za etnološki film. Ob koncu so udeleženci posvetovanja izvolili še organe Uprave EDJ.

ZUSAMMENFASSUNG

DIE ACHE BERATUNG DER VOLKSKUNDLER JUGOSLAWIENS

In diesem Artikel berichtet die Autorin über die achte Beratung der Ethnologen Jugoslawiens, die vom 14. bis zum 17. Oktober 1965 in Split abgehalten wurde. Die Beratung wurde veranstaltet zu Ehren des 70. Geburtstags und der wissenschaftlichen Betätigung von Milovan Gavazzi, Professor der Ethnologie an der Philosophischen Fakultät in Zagreb. In zahlreichen Referaten behandelten bekannte jugoslawische Ethnologen grösstenteils die Spuren der altslawischen, mediterranen sowie anderer Elemente in der Kultur der Südslawen, die Schüler Professor Gavazzis aber erörterten im einzelnen die verschiedenen Kulturelemente der materiellen Kultur.